

9 januari 1970

Goedenavond, vrienden.

U weet het allen: er wordt verwacht dat u zelf nadenkt, want wij zijn nu eenmaal niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp werd door uzelf gesteld en draagt de titel:

LOTSVERBETERING

Nu valt dit onderwerp in verschillende hoofden uiteen. Ik zal trachten dezen in mijn inleiding achtereenvolgens te belichten. Na de pauze kunt u dan uw vragen hierover stellen.

Lot is niet altijd 'noodlot'. Ons lot is dus wel alles wat wij doormaken en beleven, maar het geheel is niet onveranderlijk vastgelegd. Er zijn dus omstandigheden, die wij zelf kunnen wijzigen. Wij hebben een karma. Dat wil zeggen dat wij reeds een ontwikkeling hebben doorgemaakt, die wij met ons brengen wanneer wij op aarde komen. Maar deze voorgaande ontwikkeling is niet zonder meer bepalend voor alles wat wij op aarde door zullen maken: daarin hebben wij zelf ook het een en ander te zeggen. Lotsverbetering is een kwestie, die voor een deel af zal hangen van het gedrag van een mens tijdens zijn bestaan op aarde, de mogelijkheden die hij daar weet uit te buiten en de kansen die hij voorbij laat gaan. Daarnaast wordt zijn lot wel degelijk mede bepaald door de wijze, waarop de mens leeft, denkt, zichzelf beheerst en oog heeft voor de wereld rond hem. Wanneer ik probeer alles wat met lotsverbetering verband houdt, onder te brengen in punten, zo druk ik de volgens mij belangrijkste punten uit in kleine slogans, waaraan ik dan een verdere toelichting verbind.

Allereerst dan: U weet het nooit zeker!!!

Er is niets wat u met absolute zekerheid kunt zeggen. Wanneer u meent dat u hetzelfde hoort, ziet, beleeft als vroeger, realiseert u zich niet voldoende dat daarin ook kleine wijzigingen aanwezig kunnen zijn. Wij hebben ervaring. Door die ervaring kunnen wij reageren op alle dingen, die gelijken op hetgeen wij vroeger eens hebben doorgemaakt. Daar er echter altijd verschillen aanwezig zijn, kunnen wij nooit zonder meer uitgaan van het standpunt dat de gevolgen onder de huidige situatie, gezien de overeenkomst, geheel dezelfde zullen zijn. In het heden kan een geheel andere uitwerking en invloed het gevolg zijn. Juist hierom moeten wij het onzekerheidsprincipe in ons leven verwerken, opdat wij elk ogenblik ook in staat zijn op grond van het heden te reageren en niet gebonden blijven aan de reacties van het verleden.

Het volgende punt luidt: Beheers u!!!

Vele mensen menen dat zij zich beheersen, wanneer zij onder bepaalde omstandigheden zich tot een niet luidkeels uitbraken van lelijke woorden weten te brengen, die zij eigenlijk iemand hardop naar het hoofd zouden willen gooien. Dergelijke mensen beschouwen zichzelf dan als zeer beheerst, verdraagzaam enzovoorts. Maar werkelijke beheersing is toch nog wel iets anders. Beheersing betekent: 1 weten dat je reageert, 2 weten waarom je reageert en 3 weten hoe je reageert.

Er bestaan een aantal disciplines, waarin men ondermeer tracht een beheersing te bereiken. Zo kennen wij bijvoorbeeld de yoga, die de lichamelijke beheersing aanmerkelijk verhoogt, zodat je je lichaamsprocessen als het ware bewust kunt aanpassen aan je behoeften en noodzaken. Daarnaast zijn er geestelijke scholingen als sommige soorten van yoga, zen en dergelijken, waarin je leert je wereld zodanig te beseffen, dat je je niet meer blindelings op het gebeuren in die wereld stort, maar eerst de relatie van het Ik met die wereld gaat beseffen. Dit betekent dan weer een meer beheerste reactie in de wereld. Daartoe is het mede noodzakelijk, dat men zijn weten op de juiste wijze weet te verwerken. Want veel mensen denken dat zij iets weten en zijn zo druk bezig deze wetenschap uit te dragen, dat zij niet meer werkelijk openstaan voor de wereld en de werkelijke betekenissen en reacties in die

wereld. Je zou dus kunnen zeggen dat zij onbeheerst reageren op grond van een weten dat zij menen te bezitten. Of zij dit weten werkelijk bezitten, blijft immers steeds nog een vraag.

Gezien het reeds besproken onzekerheidsprincipe zal men dus altijd moeten redeneren: hetgeen ik weet, weet ik alleen maar voorwaardelijk. Omdat ik het alleen maar voorwaardelijk weet, moet ik mij, ook in de uiting van mijn weten, zozeer weten te beheersen, dat ik de schijnbare onzin van anderen niet zonder meer verwerp, maar op mogelijk toch aanwezige zinrijkheid onderzoek. Ik moet dus bereid zijn, ongeacht mijn weten én de schijnbare onwetendheid van anderen of het andere, een dialoog te voeren. Ook dit is een vorm van beheertheid, waarbij je op een gegeven ogenblik wel kunt zeggen: hier herhaalt de boodschap zich voortdurend, ik krijg er nu genoeg van, maar waarbij je toch eerst uitgaat van de vraag: kan er iets zijn, wat op zich logisch, begrijpelijk en interessant is voor mij in hetgeen de ander zegt? Dit is voor het bereiken van begrip en communicatie op aarde zeer belangrijk: de meeste mensen willen namelijk wel vanuit hun weten en denken zich tegen anderen uitspreken, maar zijn te weinig receptief voor argumenten en inhouden van anderen. Het resultaat is, dat hun begrip en wereldbeeld vertekend is, eenzijdig blijven en zij zo in een lotsontwikkeling terecht komen, die zij zelf niet meer kunnen begrijpen, overzien en beheersen.

Dan is er een derde slogan die ik u voor wil leggen en wel een zeer eenvoudige: Doe eerst!!! De meeste mensen zullen hierop wel reageren met een: je moet toch eerst denken en dan pas doen. Dat is niet geheel onjuist, maar de meesten mensen denken zó lang, zodat zij niets doen. U hebt waarschijnlijk iets dergelijks al eens ontdekt. Er zijn uit deze houding zelfs gehele instellingen gegroeid, die dus alleen maar denken over de problemen, waaraan zij in feite verder niets doen. Wat ik doe, is een feit. Met een daad bepaal ik een deel van mijn lot. Zodra ik een daad stel, verander ik iets aan het geheel van mijn lotsbestemming. Zolang ik er alleen maar over nadenk, verander ik niets. Hoe langer ik blijf denken, hoe kleiner de kans, die ik nog heb om iets aan mijn lot te veranderen. Dit betekent dus, dat ik niet moet trachten allereerst een visie te verwerven op het geheel van mijn leven en mijn betekenis, maar dat ik allereerst eens moet trachten iets te doen met het weinige dat reeds daaromtrent beseft wordt. Hieruit groeit dan vanzelf een juistere erkenning van omstandigheden, mogelijkheden en waarden. Hierdoor ontstaat gelijktijdig ook een betere mogelijkheid tot beheersing.

Want de buitenwereld drijft je meestal in een bepaalde richting. Zolang je zelf passief bent, zal die buitenwereld je stuwten in de richting, die in die buitenwereld nu toevallig op het ogenblik bestaat. Je beseft en erkenningen hebben dan met de richting, die je inslaat, verder niets te doen. Je kunt nog zo goed beseffen, dat het anders zou moeten zijn, maar zolang je er zelf niets aan doet, wordt het niet anders. Je kunt nog zo mooi en goed over de mogelijkheden nadenken, maar met al dat denken breng je de mogelijkheden geen streep verder bij een verwezenlijking. Daarom deze slogan 'doe eerst'. De mens die een daad stelt, verandert daarmee zijn lot. Wanneer hij de daad bewust stelt, verandert hij daarmee ook bewust zijn lot.

De volgende slogan is wat ingewikkelder: Wat ik voor anderen doe, maak ik ook voor mijzelf waar!!!

Dat klinkt als een van de vele opvoedkundige leuzen, die overal u worden voorgelegd. Maar laat u daardoor alstublieft niet in de maling nemen. Wanneer u iets nastreeft of doet voor een ander, maakt u het immers ook voor uzelf waar. Als u wilt leren uw lot te verbeteren en dus enigszins te beheersen, zult u er dus beter aan doen u niet alleen tot uw eigen lot te bepalen. Bovendien kunt u nooit werkelijk iets voor uzelf doen zonder uw milieu daarbij te betrekken. Of om het anders te zeggen: eerst wanneer u bereid bent ook in uw milieu actief te zijn, kunt u werkelijk iets voor uzelf veranderen. Er is een bekend verhaal, dat handelt over een koninkrijk, dat verloren ging bij gebrek aan een spijker voor de hoef van het paard van de bode met de boodschap, waarvan het voortbestaan van het rijk afhing. Dit zeer bekende opvoedkundige verhaal maakt in ieder geval duidelijk, dat het vaak kleinigheden zijn, waardoor de ontwikkelingen van het geheel worden bepaald. Wanneer wij aan de omgeving werken, is hetgeen wij daarin kunnen doen schijnbaar onbelangrijk en onaanzienlijk. Maar

alleen reeds door op deze schijnbaar onbetekenende wijze onze verhouding met ons milieu vast te stellen en te veranderen, vormen wij een bewust werkzame factor in die omgeving. Het is dan zeer wel mogelijk, dat de kleine actie, die wij in die omgeving ondernemen, de beslissende is: het nageltje, waarmee de hoef van het paard van de bode enzovoorts kan worden vastgezet en het lot van zeer velen kan worden beïnvloed. Leer dus door je streven ook voor anderen het milieu mede te veranderen en daardoor eigen lot beter te beheersen en te veranderen in de gewenste richting.

Nu volgen enkele stellingen, die misschien wat opzien baren bij de mensen die, zoals de meerderheid, menen dat wij religieuze, ethische en morele waarden buiten beschouwing moeten laten. Ethische normen zijn in feite modenormen, zolang zij niet onderworpen zijn aan de persoonlijke erkenning van de eigen werkelijkheid. Moraal en morele waarden bestaan over het algemeen uit de dingen, waarop de gemeenschap haar zegel van goedkeuring heeft gedrukt - onverschillig of zij voor u daarom goed zijn of niet. De werkelijke gevolgen en betekenis van de zogenaamde morele normen kun je veelal niet bepalen. Het is hiermede in feite ongeveer als met de economische argumenten, waarmee men probeerde duidelijk te maken dat het goed was chemische fabrieken neer te zetten en dat het noodzakelijk was dezen zo rendabel mogelijk te exploiteren, zodat zoveel mogelijk afvalstoffen vrijelijk moeten kunnen worden afgevoerd bij een minimum aan voorzieningen. Dat hierdoor luchtvervuiling ontstond, beschouwde men als bijkomstig. In het begin zag het er ook naar uit of men met deze stellingen geheel gelijk zou hebben. Nu echter blijkt dat de luchtvervuiling wel eens een veel beangrijker rol kan gaan spelen in het voortbestaan van de mens dan de rendabiliteit van de fabriek. In de buurt van Rotterdam zijn de mensen dit op het ogenblik aan den lijve aan het ondervinden, ofschoon bepaalde economen natuurlijk nog trachten vast te houden aan hun oude stellingen.

Begrijp mij alstublieft goed: ethische waarden, morele waarden, godsdienstige waarden zijn er wel en kunnen zelfs nuttig of goed zijn, maar zij kunnen dit alleen werkelijk zijn, wanneer zij in een juiste relatie met de werkelijke feiten worden gebracht. Ik heb een moraal. Ik erken voor mijzelf regels. Deze regels, die voortspruiten uit mijn wezen, zal ik moeten erkennen en handhaven, maar dan ook zonder enige uitzondering. Alle andere regels, die mij als moreel worden voorgelegd, kan ik tijdelijk aanvaarden - gemakshalve of omdat ik dit voorlopig juist acht -. Maar ik ben daaraan niet volledig gebonden. Ik kan daarmee manipuleren. Door de wijze waarop ik rekening houd met de algemeen geldende morele normen en mij in werkelijkheid alleen baseer op mijn innerlijk moreel besef, kan ik mijn verhouding met de gemeenschap en mijn relatie met mijn omgeving beter bepalen en beheersen en daardoor ook mijn lot zondig veranderen.

Ethische normen en waarden zijn natuurlijk heel mooi, maar de ethiek is vaak te etherisch om in een menselijk leven werkelijk mee te tellen. Ik weet niet of u hierover al eens hebt nagedacht. De ethiek wordt vaak als een soort vaandel gehandhaafd, dat dan wordt gehesen boven de mestschuit van de onethische handelingen. Ware ethiek is eigenlijk: mijn begrip van het hogere en heeft niets te maken met alles wat de wereld beweert. Ik heb het gevoel, dat er iets beters, iets hogers moet zijn. Deze ethiek is dus voor mij een uitdrukking van mijn wezen. Ik zal moeten zoeken naar een bevestiging van die ethiek of een beantwoorden daaraan in de wereld. Alleen zo verkrijg ik een relatie met de wereld, waarin ik mij kan uitdrukken en zo, mijzelf zijnde, mede mijn eigen lot beheersen en bepalen kan.

Dan hebben wij de godsdienst. Een godsdienst is schitterend en mooi. Maar, u weet het allen, de godsdienst berust nu eenmaal op onbewijsbare stellingen, hoe mooi men ze u ook weet te verkopen en hoe mooi ook de rituele verpakking is, waarin zij u wordt aanbevolen. Godsdienst is dus alleen echt, wanneer er sprake is van een persoonlijk godsbeleven. Dan is God voor mij echt, levend en zal Hij voor mij een actieve factor zijn in het geheel van mijn leven. En daardoor dus ook voor mijn lot. Maar op het ogenblik, dat God voor mij alleen maar een schim is, een soort algemeen aanvaard verschijnsel, waaraan ik pretendeer te geloven, omdat ik nu eenmaal van jongsafaan geleerd heb dat het zo moet zijn, heeft het voor mij weinig zin die godsdienst anders te beschouwen dan als een maatschappelijke vorm. Die godsdienst kan dan

voor mijzelf van weinig werkelijke betekenis zijn en zal zo ook weinig invloed kunnen uitoefenen op mijn lot. Tenzij ik mij er natuurlijk klakkeloos aan onderwerp en zo alle mogelijkheid mij van mijn werkelijkheid bewust te worden en mijn lot bewust te beheersen, verlies.

Het zal u zijn opgevallen, dat ik bij de laatste punten steeds weer over beheersing van het lot sprak. U hebt zich misschien reeds afgevraagd of lotsbeheersing dan identiek is met lotsverbetering. Ik meen dat dit op de lange duur altijd het geval zal zijn. De meeste mensen die bereid zijn van hun eigen stommititeiten te leren, worden op den duur zeer wijs. De mensen, die zich wijs achten, zullen daardoor meestal weigeren van hun eigen dwaasheden te leren en worden daardoor steeds dwazer. Maar wanneer ik lotsverbetering zoek, heb ik ook een criterium nodig, waardoor ik kan bepalen wat werkelijk beter is. Je kunt natuurlijk wel zeggen: ik wil graag rijk zijn. Maar rijk zijn is ook niet alles, al lijkt het wel eens anders. Zoals je kunt zeggen: Ik wil eindelijk vrij zijn. Maar geheel vrij zijn betekent ook: werkelijk en geheel zonder banden bestaan. En dit is voor mensen niet altijd aanvaardbaar. Je kunt dus niet zonder meer met een algemene leuze komen, deze nastreven en beweren: dit is de verbetering van mijn lot. Lotsverbetering kan alleen gebaseerd zijn op de erkenning van je lot. Vraag je dus af: wat ben ik werkelijk, wat is er werkelijk met mij aan de hand? Wat zoek ik werkelijk, wie zoek ik werkelijk? Wat bedroeft mij en wat verheugt mij? Een zekere mate van zelfkennis is dus noodzakelijk, indien men enige lotsverbeging werkelijk wil bereiken.

Wanneer je de nodige zelfkennis en lotserkenning eenmaal hebt gevonden, weet je nog altijd niet hoe je je lot werkelijk beter kunt maken. Je kunt natuurlijk wel beweren dat de anderen het allemaal verkeerd doen en dat jij altijd gelijk hebt, maar dat is lang niet zeker waar. Ik kan ook gaan beweren dat anderen het goed hebben en dat ik het niet goed heb. Dit komt buitengewoon veel voor. Maar dat betekent wel vaak dat je gaat verlangen en streven naar dingen, waarvoor je mentaal en lichamelijk niet geschikt bent. Vaak doet het verlangen naar dingen, waarvoor zij in feite niet passen, mij de mensen vergelijken met Hadjememaar, een straatzanger die zich begeleidde op een sigarenkistje en door eigen wensen plus een studentikoze grap gemeenteraadslid werd. De man voelde zich in zijn nieuwe positie evenmin op zijn gemak als degenen, die met hem in de raad zaten. Alles wat hij aan zijn avontuur overhield, was uiteindelijk een paar borrels, een reputatie en een zekere afkoopsom, die men hem bood om verder maar niet meer in zijn functie te verschijnen. Deze Hadjememaar had echter op een zeker ogenblik het gevoel, dat hij als gemeenteraadslid wel degelijk iets zou kunnen betekenen en vele dingen zou kunnen bereiken. Daar hij echter de noodzakelijke stadshuistaal niet beheerste en zijn taal door de parlementair aangelegde heren als zeer onparlementair werd ervaren, kon hij in feite niets zeggen en niets bereiken. De droom zijn lot te kunnen verbeteren of het lot van anderen te beïnvloeden, een omhoog komen in de maatschappij langs deze weg, was voor de man - door zijn eigenschappen en persoonlijkheid - ten enenmale onmogelijk.

Veel mensen koesteren gelijksoortige dromen. Zij denken: wanneer ik het nu eindelijk maar eens voor het zeggen zou hebben, zou ik..... Zij streven ernaar iets te zeggen te krijgen, hoe en waar dan ook. Maar zo zij dit al bereiken, blijkt het voor hen toch geen werkelijke lotsverbetering, maar ten hoogste een lotsverandering te betekenen. Je zou dan na enige tijd eigenlijk moeten zeggen, zoals een zekere LBJ in deze dagen deed - met andere woorden: "eigenlijk was ik niet geschikt voor hetgeen ik geweest ben en het heeft mij veel zorgen en lasten gekost". Wat, gezien hetgeen men innerlijk daaruit overhoudt, in feite een verslechtering van je lot betekent. Dat kunt u misschien van mij wel aannemen. Lotsverbetering impliceert dus in de eerste plaats een zekere beheersing van je lot, maar daarnaast ook een erkenning van je eigen mogelijkheden en tekorten. Dit alles kun je dan ook weer vangen in enkele slogans:

"Ik kan mijn lot alleen verbeteren, wanneer ik mij huidige lot voldoende besef."
Dit is, naar ik meen, zonder meer duidelijk en behoeft dus geen verdere toelichting.

'Een verbetering van mijn lot betekent niet in de eerste plaats een verandering in het bestaande, maar eerder een wijziging in de verhoudingen die bestaan.'

Dit klinkt u misschien wat vreemd in de oren, maar ik zal proberen deze stelling wat te verduidelijken. Kijk eens: op het ogenblik dat ik een totaal ander lot ga begeren, heb ik daarmee geen voldoende contact. Ik werk als het ware naar een droom toe, iets wat onwerkelijk is. Je gedraagt je dan ongeveer als die dikke dame bij Dior, die met alle geweld het toiletje wilde hebben dat de slanke mannequin droeg. Op de mannequin was het inderdaad een dichterlijke moderniteit. Op de dame in kwestie werd het echter tot een absoluut burgerlijke monstruositeit. Het verschil werd gemaakt door degene die het droeg. Een dergelijke situatie kan men maar beter vermijden. Hetgeen ik nu heb en ben, kan ik echter nog het beste aanpassen aan mijn behoeften en verlangens. Hier kan ik vaak zonder al te veel moeite bereiken, dat mijn lot inderdaad verbetert. Denk als voorbeeld maar eens aan de heren, die, na een copieuze maaltijd, de behoefte hebben hun broeksband wat ruimer te maken op straffe van een anders optredende ongemakkelijkheid. Stel dat u weet dat dit voor u een behoefte is en beseft dat de gapingen in welgevoegelijkheid, die met dergelijke maatregelen vaak gepaard gaan, niet in het publiek getolereerd kunnen worden, is het mogelijk de band voor eens en altijd zo ruim te maken, dat dit ongemak niet meer op kan treden. Om de pantalon toch ook voor de maaltijd passend te kunnen dragen, kan men met betrekkelijk weinig moeite achteraan een band en gesp aanbrengen, zoals vroeger de mode was. Hierdoor kunt u voortaan haast ongemerkt na de maaltijd even achter de rug frutselen en de begeerde wijdte bereiken zonder verdere

Iets dergelijks bedoel ik nu, wanneer ik spreek over het aanpassen van het bestaande. Dus geen alomvattende verandering, niet een algehele ommekeer of zo. Wérkelijke lotsverbetering is slechts zelden een algehele verandering of ommekeer. Lotsverbetering is dan ook meestal een werken met dezelfde middelen en mogelijkheden binnen dezelfde omstandigheden, maar op een meer rationele manier. Ik hoop met het voorbeeld u duidelijk te hebben gemaakt in welke richting men dus in de eerste plaats een lotsverbetering moet gaan zoeken. Er zijn in uw leven vele dingen, die u ergeren. Dingen, waardoor u zich pijnlijk getroffen voelt, maar waaraan u niets meent te kunnen veranderen. Ga na, op welke wijze zij u storen en op welke wijze u die storing tot een minimum kunt terugbrengen. Dit is reële lotsverbetering. En niet slechts een lotsverbetering onder zeer bepaalde omstandigheden. Want wie zich deze wijze van streven naar lotsverbetering eigen maakt, verandert voortdurend de onaangenaamheden van het leven in dragelijke factoren. Wat meer is: op den duur zal hij in staat zijn, het nu dragelijke tot een vreugdig aanvaard iets om te vormen, alleen door zich en de eenvoudige bestaande waarden vanuit zich enigszins te wijzigen.

Dan moeten wij verder zeggen: lotsverbetering kan nimmer bestaan uit het veranderen van de ander.

Ook dit is een veel voorkomend misverstand. Er zijn vele mensen die zeggen: ik zou heel gelukkig zijn, wanneer maar eerst de anderen.... Dames bijvoorbeeld vullen hier vaak in: wanneer mijn man maar niet zo snurkte. Heren bijvoorbeeld: wanneer zij maar niet voortdurend het eten aan liet branden. Het gaat vaak om de eenvoudigste dingen. Maar altijd weer begint men: wanneer die ander nu maar niet.... Wanneer minister de Block maar eens wat verstandiger was, wanneer Schut maar eens wat minder voor schut ging staan, wanneer den Toom zich maar eens wat beter in toom wist te houden. Het is natuurlijk gemakkelijk zo iets te zeggen of bijvoorbeeld te stellen: ik zou veel gelukkiger zijn, wanneer de paus eens wat meer begrip had voor de goede progressieven. Het zou misschien inderdaad prettiger zijn, wanneer die anderen zouden veranderen, maar zij doen het nu eenmaal niet. Je kunt je niet opwerken tot een verbetering van je lot door veronderstellingen omtrent anderen te lanceren, die je zelf toch niet waar kunt maken. Ik moet dus altijd bij mijzelf beginnen. Ik ben de enige, die werkelijk, bewust en volgens mijn eigen inzichten juist een verandering in mijn lot tot stand kan brengen, ik ben de enige die mijn lot werkelijk kan leren beheersen. Ik ben ook de enige van wie uit een verbetering van mijn lot altijd bereikbaar zal zijn.

Ik hoop dat ook dit zo duidelijk is. Ik zal niet al te lang meer voortgaan met deze inleiding, maar heb toch nog enkele punten, die ik u voor wil leggen.

Wanneer je nagaat wat je mist, kom je nooit aan een einde. Wanneer je nagaat wat je hebt, zul je tot je verbazing ontdekken dat je inventaris groter is dan je dacht. Een groot gedeelte van de mensen, die naar een verandering van hun lot gaan streven, doen dit op grond van een gemis. Dat zijn dwazen. Begrijpelijk is dit wel, verstandig echter niet: het is precies of iemand zegt: ik heb zulke slechte meubels, dat ik eindelijk wel eens een geheel nieuw ameublement zou willen kopen, zo modern mogelijk. Dat blijkt echter vaak te kostbaar. Men kan daarover gaan mokken, maar men kan zich ook realiseren dat met een kwastje verf en betrekkelijk weinig moeite, de meubels die men reeds heeft, kunnen worden veranderd in iets wat aan de begeerte die men heeft, toch enigszins voldoet. Die kosten kan men dan wel opbrengen. Dat is het verschil tussen de wens alles geheel te vernieuwen en het streven het bestaande waar mogelijk volgens eigen wensen te veranderen.

Lotsverbetering is ook op verandering gebaseerd. Die veranderingen zijn vaak miniem. Er is vaak heel weinig voor nodig om de verandering tot stand te brengen. In 9 van de 10 gevallen is een mentale wijziging reeds voldoende. Wanneer je anders denkt, reageert, bereik je reeds hierdoor dat de verhouding met het andere zich eveneens wijzigt, zodat je lot hierdoor verandert. Richt je je gedachten dus op de juiste manier, dan ontstaat reeds daardoor vaak lotsverbetering. Gedachten zijn krachten: gebruik ze dus verstandig. Wanneer ik denk over een situatie, dan bepaal ik daarmee niet alleen de indruk, die die situatie op mij maakt, maar ook mijn gedrag in die situatie. Anders gezegd: ik fixeer door de wijze, waarop ik denk, de relatie die tussen mij en de wereld, de ander, of het andere ontstaat. Op het ogenblik dat ik in staat ben mijn eigen gedachten beheerst te wijzigen en te beheersen, kan ik dus ook, indien gewenst, wijzigingen in de relatie, die ik met de wereld heb verwachten. Hierover is overigens reeds een brochure uitgekomen met de titel 'Gedachtenkracht'. Indien u hiervoor belangstelling bezit, kunt u zich daarmee wel eens bezighouden. Ons gaat het op het ogenblik alleen om de aspecten die een lotsverbetering kunnen betekenen.

Denk positief. Niet slechts algemeen positief, maar realiseer je ook wat je wilt. Wees niet bang om langs deze weg grote dingen te vragen. Er zijn mensen, die bijvoorbeeld wel aan de geest durven vragen om een paperclip of informeren waar hun breipennen zijn gebleven, maar niet de moed hebben om aan de krachten - waarin zij dan toch geloven - te vragen om bijvoorbeeld een piano of iets terug te vinden, wat voor hen van werkelijk groot belang is. Bij het gebruiken van gedachtenkracht maakt de grootte van de wens weinig of geen verschil uit. Het enige van belang is hier de eigen instelling. Wanneer je je gedachten op de juiste wijze projecteert, ontstaat een beïnvloeding van je omgeving. Deze houdt geen rekening met groot of klein, maar alleen met mogelijkheden. U trekt dan alle voor u bestaande en met de wens strokende mogelijkheden als het ware naar u toe, u reageert op de bestaande mogelijkheden, ook al hebt u die niet bewust erkend. Hierdoor verwezenlijkt u veel van hetgeen u denkt. Het is dus duidelijk dat ik, zo ik mijn lot wil gaan verbeteren, en constaterende welke verbeteringen ik voor mijzelf begeerlijk vind, daarover ook dien te denken op een zodanige wijze, dat hierdoor in de richting van die verbetering door mijzelf wordt gekozen en gewerkt. Ik kan, mede langs deze weg, mijn lot dus wel degelijk beheersen en verbeteren.

En daarmee heb ik de voornaamste punten van ons onderwerp artikelsgewijze afgewerkt. Ik hoop dat het voor u niet te vervelend is geworden. Ook hoop ik dat ik niet al te lang van stof was. Ik moet mijn onderwerp echter nog even afronden. Indien mij tijd rest na de beantwoording van uw vragen, krijgt u na de pauze nog wel meer van mij te horen. Dan voel ik mij wat minder aan het onderwerp zelf gebonden.

Over lotsverbeteringen wil ik echter nog het volgende opmerken: Het enige lot, dat je werkelijk kunt verbeteren, is je eigen lot. Je kunt anderen, andermans lot, niet bewust verbeteren, maar hoogstens veranderen. Of die veranderingen werkelijk verbeteringen zijn, kun je nooit overzien. Daarom moet je uitgaan van jezelf. Je moet werken vanuit jezelf en aan

jezelf. Je bent echter zeker niet de slaaf van een noodlot of 'de omstandigheden' zonder meer. Belangrijk is, dat je je door de wereld niet laat overbluffen. De wereld rond je komt immers vaak aandragen met argumenten als: dit is onmogelijk, of: wanneer dit gebeurt zullen wij Maar zelfs wanneer de dingen ondoenlijk of onmogelijk schijnen te zijn, kan men met goede wil vaak toch een oplossing vinden. Ik meen bijvoorbeeld dat er gisteren in dit verband een feestje is geweest in Haifa.

Niets is werkelijk geheel onmogelijk, wanneer je maar durft zoeken naar de weg om het mogelijk te maken. Laat je dus niet overbluffen door de wereld, door het milieu, probeer ook niet die wereld direct aan te vallen - waarmede je zelden iets bereiken zult - maar tracht jezelf en je relatie in de wereld te veranderen. Denk ook na over je milieu en de middelen, die daarin bestaan voor je, de mogelijkheden, die voor jou nu benaderbaar zijn. Werk daarmede. Dan heb je je lot wel degelijk voor een groot deel in handen.

Bij dit alles zijn natuurlijk ook geestelijke waarden betrokken. Geestelijke waarden heb ik echter in mijn inleiding tot nu toe niet willen betrekken om een te ingewikkeld en onpraktisch worden van de materie te voorkomen.

U beseft, naar ik meen, echter wel dat u niet alleen in deze stoffelijke wereld leeft, maar dat u ook verbonden bent met vele andere werelden, ja, dat u eigenlijk een soort kringloop vormt, die uw eigen wereld en zelfs nog lagere werelden verbindt met de hoogste werelden. U kunt altijd uw krachten putten uit die totaliteit.

U bent dus nooit werkelijk hulpeloos, ook al denkt u dat wel. U bent nimmer werkelijk de slaaf van de een of andere menselijke regel of omstandigheden, die door de tijd worden bepaald. U bent altijd in feite alleen gebonden aan de scheppende gedachten Gods. Die zijn er, daaruit bent u voortgekomen en alleen daarin kunt u uw vervulling vinden. Die hoeft u dus niet te veranderen of zelfs maar te willen veranderen.

Wanneer u streeft naar een beheersing van uzelf, een kennen van uzelf en u bent bereid onmiddellijk volgens uw beste besef te ageren, zonder er eerst eens over na te gaan denken of het nog anders zou kunnen ook, zo meen ik, dat u in staat zult zijn het zogenaamde fatale noodlot, de kismet, waardoor de mensen zich vaak achtervolgd gevoelen, om te zetten in een vreugdiger iets. Dan immers wordt het noodlot opeens het door mij ervaren en beheerste gebeuren, waarbij ik zelf steeds beter naar voren zal komen en mijzelf steeds harmonischer en gelukkiger zal gaan gevoelen. Dan kunt u, wanneer u er zin in hebt, desnoods kismet omzetten in een Kiss me Kate, wat, naar ik meen, veel gezelliger is. Overigens een woordspeling op titels van musicals.

U kunt wel degelijk met betrekkelijk kleine veranderingen het noodlot omvormen tot iets, waarover u zelf heel veel te zeggen hebt. Juist wanneer u bereid bent uit te gaan van uzelf, uit te gaan van uzelf zoals u nu bent in de wereld - dus niet uitgaat van droombeelden of de wereld van morgen, maar van alles wat u vandaag als feitelijk bestaand en mogelijk beschouwt, kunt u het lot beheersen en uw eigen lot verbeteren.

Ik hoop dat deze inleiding voor u tot een beter begrip van uw mogelijkheden op dit gebied heeft bijgedragen. Ook meen ik u voldoende stof gegeven te hebben om, zo u dit wenst, een discussie op gang te brengen. Al gaan wij natuurlijk niet bekvechten over kleine verschillen van mening. Vooral hoop ik, dat u in de enkele richtlijnen, die ik u gegeven heb, ook dingen herkent, die voor uzelf bruikbaar zijn. Want misschien is het wel uw noodlot, dat bepaald heeft dat u vandaag hier zou zijn, maar geloof mij: als het alleen maar een noodlot blijft, had u wat mij betreft beter weg kunnen blijven. Wanneer het echter voert tot een beheersing van uw lot, of zelfs maar een redelijk besef van de mogelijkheden, die u daartoe hebt, zo kunnen wij zeggen dat wij hier vandaag - misschien vanuit de wegen van het lot - iets hebben ervaren, waaruit voor u de mogelijkheid rijst, de schijnbaar zo noodlottige gang van zaken te onderbreken en eindelijk te komen tot een aanpassing van uw leven en werken aan uw innerlijke werkelijkheid en uw uiterlijke behoeften.

Tot straks.

Zo, goedenavond weer, vrienden.

Ik hoop, dat u een beetje bent bijgekomen van alles wat wij zo even besproken hebben. Nu zullen wij dus zien hoeveel interesse u hebt in lotsverbetering.

Mag ik beginnen met de eerste vraag?

Vraag: Het innerlijke wezen en de uiterlijke behoefte hebt u in één adem genoemd. Dan moet u er reeds van uitgaan dat er tussen geestelijke en materiële behoeften een harmonie bestaat. Uit vorige voordrachten meen ik echter op te moeten maken, dat geestelijke en stoffelijke behoeften vaak zeer uiteenlopen. Lotsverbetering, die beiden gelijktijdig bestrijkt, lijkt mij daarom een moeilijke zaak.

Spreker: Dat kan ik mij enigszins voorstellen. Wanneer ik uitga van het standpunt, dat een lotsverbetering geestelijke en materiële waarden beiden zal omvatten, kom ik, naar ik meen, echter niet in strijd met hetgeen er vroeger en hier is gezegd. Wij kunnen natuurlijk uitgaan van het standpunt, dat er een geestelijke waarde is, die lijden als noodzaak in zich bergt en zo ook impliceert tijdens een stoffelijke beleving. Maar dat weet je op aarde niet zeker. Wanneer je naar een lotsverbetering streeft en je gaat daarbij uit van je persoonlijke benadering, je kennis van jezelf en je beheersing van jezelf, dan zul je daarmee waarschijnlijk niet alle belevingen ongedaan kunnen maken, die voor jou noodzakelijk zijn. Maar je kunt de betekenis ervan wel degelijk veranderen. Dan kan hetgeen onder bepaalde omstandigheden onaangenaam is, zelfs aangenaam worden. Je kunt dus volgens mij wel degelijk je lot op aarde verbeteren, zonder daarmee in strijd te komen met het geestelijke plan, dat aan het begin van de incarnatie eventueel bestond.

Nu een punt van belang: ik neem à priori aan, dat een harmonie tussen stof en geest onvermijdelijk is. Al zijn de behoeften van de geest waarschijnlijk anders, dan de waarderingen die men in de materie daarvoor zou hebben, zo blijft toch het feit bestaan dat de innerlijke mens en daarmee een deel van zijn gevoelsleven en onderbewustzijn - tenminste - geïnfluenceerd blijven door de behoeften van de geest. Dit betekent voor de mens dat de eigen morele normen, eigen ethische inzichten en geestelijke belevingen wel degelijk mede voortkomen vanuit de geest. Dit blijft waar, zelfs wanneer de uitingen daarvan op zuiver materieel vlak liggen.

In het onderwerp dat ik voor u heb ingeleid, probeer ik duidelijk te maken, dat je de stoffelijke benadering, wanneer je beheersing over jezelf vindt of tracht te verkrijgen en daarnaast niet van de droombeelden uitgaat, maar reageert volgens de werkelijke feiten van vandaag, je buitengewoon veel kunt doen om een lot, dat zonder dit voor je onaanvaardbaar zou zijn, aanvaardbaar te maken. Ik ben zelfs nog verder gegaan en stelde, dat je zover kunt komen, dat je, door schijnbaar onbelangrijke wijzigingen, je je lot opeens aanvaardbaar maakt voor jezelf, terwijl je met gebruik van gedachtenkracht zelfs zover kunt komen dat je binnen het kader van je lot dingen bereikt die, menselijk gezien, niet te verwezenlijken zouden zijn. Ik meen dat dit alles niet strijdig kan zijn met de behoeften van de geest.

Ik begrijp wel uit welke overwegingen deze vraag is gesteld. Men denkt: die geest heeft eigen behoeften en een eigen bewustzijn, dat zover boven de behoeften van de mens staat, dat die geest eigenlijk primair moet worden gesteld. Laat de mens op aarde dan maar lijden. Ja, wanneer u lijden wilt, heb ik daartegen zeker geen bezwaar. Als u daarin plezier hebt, moet u het maar doen. Aan de andere kant moet u niet vergeten, dat de geest, zodra zij in de materie is en zo deelheeft aan het leven en bewustzijn van een stoffelijk voertuig, zij daarin zodanig gecentreerd is met geheel haar wezen en persoonlijkheid, dat zij alles meemaakt. Volgens de waarderingen van de materie, ook wanneer zij op een zuiver geestelijk niveau - even rustende van de stoffelijke ervaringen - zich daarover nog een ander beeld zou kunnen vormen. U moet dus niet uit het oog verliezen dat de geest volledig meeleeft met de materie. Je kunt de geest

en de materie dus niet als afzonderlijke grootheden beschouwen. Zolang je op aarde leeft, zijn zij voor jou één geheel.

Vanuit dit geheel moet je reageren, vanuit dit geheel moet je bereiken. Vandaar dat ik, zoals reeds opgemerkt, de geest in mijn inleidend betoog enigszins verwaarloosd heb: niet omdat zij niet belangrijk zou zijn, maar omdat zij in alles wat u als lot beseft, als lotsverandering of lotsverbetering ziet, mee betrokken is en in uw besef, bewustzijn en zelfs in uw gevoelswaarden ten aanzien van de wereld mede invloed heeft. Is dit voldoende?

Vraag: Volgens de astrologie staat je lot vast. Is dit in strijd met hetgeen u ons leerde?

Antwoord: Volgens mij is hetgeen u hier beweert in tegenspraak met de regels van de moderne astrologie. Want daarin zegt men steeds weer: de sterren wijzen wel, maar dwingen niet. Met andere woorden: wij kunnen aan de sterren wel aflezen wat het milieu bepaalt wat er zal kunnen gaan gebeuren. Maar wij kunnen door onze reactie op de zo verkregen inzichten wel degelijk veranderingen ten aanzien van de invloeden tot stand brengen. Laat mij een heel eenvoudig voorbeeld geven: in de sterren staat geschreven, dat er onoplettendheid zal zijn, terwijl de heerser van dag en uur de waarschijnlijkheid aantoonde van een verwonding hierdoor, bijvoorbeeld een beenbreuk.

U hoort dit wel, maar vindt het maar kolder. U let dus niet extra op, stapt op een bananenschil of iets anders en gaat zo plotseling en eigenaardig zitten, dat u er inderdaad met een gebroken been van afkomt. U kunt dan achteraf natuurlijk beweren: het stond in de sterren, het was vastgelegd, onontkoombaar bepaald. Maar wanneer ik nu weet dat de sterren die tendens aangeven en dus extra uitkijk, zal ik voorzichtiger zijn. Ik let dan niet alleen op de hemel of het dichtsbijzijnde minirokje, maar kijk ook nog waar ik mijn voeten zet. U ziet dus dat ding op tijd, stapt er voorzichtig overheen en er is niets gebeurd. Ik heb dus, dankzij mijn voorkennis, dat onoplettendheid bij mijzelf en anderen groter zou zijn, plus de erkenning van het daaraan verbonden gevaar, mij aan hetgeen in de sterren vast scheen te staan, onttrokken. Het is denkbaar dat deze extra oplettendheid, waarvoor ik mij inspande, uiteindelijk niet veel meer was dan het met moeite behouden van mijn normale oplettendheid, maar ik heb in ieder geval een ernstig gevolg voorkomen. Dergelijke voorbeelden kent u toch allen wel? Wie ondanks dit alles nog wil beweren dat de sterren dwingen, kan evengoed beweren dat je, wanneer je bij een ANWB-wijzer komt waarop Vinkeveen staat, u nergens anders meer naar toe zult kunnen gaan dan naar Vinkeveen. En dan wens ik u veel plezier aan de plassen met dit weer.

Vraag: Blijkt van de eigenschappen dan ook niets uit de horoscoop?

Antwoord: Zij worden daarin niet geheel vast bepaald. Wel kunnen wij uit een goede geboortehoroscoop grondeigenschappen en bestaande tendenties aflezen mits wij bereid zijn hetgeen wij in de sterren lezen, mede te interpreteren met een oogje op de ouders. Willen wij een perfect resultaat hebben, dan moeten wij dus ook nog ongeveer weten wat de ouders voor een karakter hebben en wat het milieu is. Eerst dan kunnen wij een redelijk juiste prognose geven voor de karakterontwikkeling. Zelfs deze kunnen wij dan nog slechts tot op zekere hoogte zeker bepalen. Dat wil zeggen dat wij, om de ontwikkelingen van het karakter met enige zekerheid verder dan 't 7e levensjaar na te kunnen gaan, een progressieve horoscoop moeten vergelijken met de geboortehoroscoop. Aan de hand van de zo verkregen inzichten in de ontwikkeling moeten wij dan de gegevens van de geboortehoroscoop herwaarderen. Dit vergeten de meeste mensen. Zij laten een geboortehoroscoop maken en denken: je wordt maar eenmaal geboren, dus nu weet ik het voorgoed. Als je zo denkt, weet je maar heel weinig. Ik wil de astrologie zeker niet afbreken: zij is een nuttig hulpmiddel, een wegwijzer. Maar degene die denkt dat een wegwijzer ook bepaalt waar hij terecht zal komen, heeft daarin alleen gelijk, wanneer hij zonder meer de weg blijft volgen, zelfs wanneer de wegwijzer een hem niet aangename bestemming aan zou duiden. Eenieder, die zich bewust en beheerst daarvan afwendt, kan de aangeduide onaangenaamheden echter voorkomen of sterk miniseren. Daarom herhaal ik nogmaals dat de sterren niet dwingen, maar neigen. Geen weg bepalen, die je móet volgen, maar ten hoogste de meest waarschijnlijke weg wijzen.

Wij mogen dus niet aannemen dat het lot bepaald wordt door de sterren. Wij kunnen niet aannemen, dat een lotsverbetering bepaald of voorkomen kan worden door de stand der sterren alleen. Evenmin mogen wij de stelling aanvaarden dat onze harmonie met het milieu door de sterren kan worden vastgelegd. Wel moeten wij stellen dat door de stand der sterren en de interpretatie die wij op de juiste wijze daarvan weten te geven, het ons mogelijk is ons lot tevoren in zijn mogelijkheden beter te overzien en daardoor rustiger en beheerster in onze wereld te reageren. Verder kunnen wij zeggen dat de stand der sterren het ons mogelijk maakt bij een streven naar lotsverbetering, de daarvoor meest geschikte ogenblikken uit te kiezen. Aangezien eenieder, zelfs de moderne astroloog, zal moeten toegeven dat er in sterrenstand vele indicaties kunnen worden gevonden, maar geen onveranderlijke feiten, moogt u nimmer aannemen, dat deze sterren voor uw lot beslissend zijn en uit zullen maken of u wel of niet een verbetering van uw lot zult kunnen bereiken.

Vraag: Maar waar eindigt de noodzaak en begint de vrijheid?

Antwoord: Uw vrijheid begint op het ogenblik, waarop u de noodzaak erkend hebbende, daarin de variant aanbrengt, die voor u de meest aanvaardbare of meest aangename is.

Vraag: Maar bepaalde soorten van lijden dan?

Antwoord: Zoals uit mijn inleiding blijkt, moet ik allereerst de toestand, zoals zij op een bepaald ogenblik is, aanvaarden. Ik moet dan mijn gedachten zodanig richten, dat de voor mij meest aanvaardbare zijden van het leven ondanks het lijden naar voren komen. Dan blijkt dat alleen al door een vermindering van de aandacht voor het lijden de beleving van het lijden aanmerkelijk afneemt. U kunt nu stellen dat er omstandigheden zijn, waarin wij het lijden in geen geval meer teniet kunnen doen. Akkoord. Maar dan zullen wij bij een positieve benadering door dit lijden in onszelf en de wereld vaak dingen gaan ontdekken, die ons helpen om in die wereld een nieuwe betekenis te krijgen en ons wezen kunnen uiten op een manier die voor ons bevredigend is. Het is zeker niet zo dat alle lijden voor het ik negatief is. Er zijn gevallen bekend van mensen, die juist door bepaalde lichaamsgebreken dingen konden doen en bereiken, die anders voor hen onmogelijk waren. Zij maakten als het ware hun ziekten, gebreken en lijden tot deugden. Dit door een andere wijze van denken, reageren en leven.

Er zijn filosofen bekend die, juist door hun ziekte of afwijking, tot een geheel nieuw wereldbeeld kwamen en zo voor anderen de deur openden naar een geheel nieuwe beschouwing van het leven. En laat ons eens denken aan mensen als Freud. Deze was zelf zeer onevenwichtig en werd door allerhande seksuele vraagstukken gekweld - er was meer, maar evenals hijzelf zal ik hier de seksuele zijde van de dingen voorop stellen. Door eigen innerlijk lijden werd de aandacht van Freud gericht op soortgelijke vormen van lijden bij anderen. Hij sublimeerde hierop zijn eigen onevenwichtigheden tot een begrip voor de onevenwichtigheden van anderen. Hierdoor werden zijn eigen problemen wel niet kleiner, maar zij waren wel in vergelijk tot het lijden van anderen niet belangrijk meer, terwijl in de mogelijkheid iets aan het lijden van deze anderen te doen, een compensatie werd gevonden. Ik geef graag toe dat voor elke andere mens en elke andere vorm van lijden een andere oplossing noodzakelijk is, evenals ik graag toegeef dat er vormen van lijden zijn, die vanuit het standpunt van degene die ze ondergaat, nutteloos zijn. Maar op het ogenblik dat wij in staat zijn de nutteloosheid van het lijden terzijde te stellen en nagaan in hoeverre ondanks het lijden een nuttigheid voor onszelf nog bereikbaar is, kunnen wij zelfs alleen hierdoor een zekere lotsverbetering bereiken.

Vraag: Is in de factor noodzaak ook karma aanwezig in de zin dat het enige tijd verduurd moet worden?

Antwoord: Wij kunnen wel dit stellen: karma kunnen wij enigszins als 'aanleg' vertalen. Het karma is dus niet bepalend voor het gebeuren, maar zal een persoonlijke grondslag scheppen, waardoor een zekere benadering van het leven en het gebeuren, en zo een zekere reeks van belevingen meer binnen het kader der mogelijkheden komt te liggen. Nu kunnen wij zeggen: het karma zou dus kunnen vergen, dat men een zeker lijden ondergaat. Wij vinden dit ook in de psychologie terug; er zijn mensen die zichzelf straffen door middel van mislukkingen, ongelukjes en dergelijke, die zij zichzelf aandoen als compensatie voor daden, die zij misschien

bewust niet eens als veroordelingswaardig beschouwen. Op grond van het karma kunnen wij ons een soortgelijke werking vanuit de geest voorstellen. Hierdoor kunnen wij dus niet zonder meer stellen dat alle lijden nu maar zo snel mogelijk beëindigd moet worden, want het zou vanuit het standpunt van de geest nuttig kunnen zijn. Maar ik geloof, dat ook dit nut van het lijden aanmerkelijk groter wordt, wanneer men ook op aarde en vanuit een stoffelijk standpunt tracht daarin de meer positieve mogelijkheden te realiseren.

Vraag: Door er ergens omheen te lopen dus?

Antwoord: Ik geloof niet dat je ergens werkelijk omheen kunt lopen zodra het jezelf betreft. Wat dit betreft ben ik het dus niet eens met de 'grosze Krumme' uit peer Gynt, die de heerlijke slagzin van vele parlementariërs voortdurend uitkraamt met de raad: Geh immer d'rum herum. Ik meen eerder dat de juiste instelling vergt dat men niet om het lijden zelf heenloopt, maar dat men zich ertoe brengt het reëel te waarderen. Het heeft geen zin met het hoofd door de muur te lopen, wanneer enkele schreden verder een deur aanwezig is, waardoor je zonder pijnlijk hoofd en andere schade je doel kunt bereiken. Maar dit betekent nog niet dat je om de feiten heengaat. Het betekent alleen dat je reëel met de feiten wilt werken en desnoods het lijden zelf als onvermijdelijk erkennende, zoekt naar een weg, waarin je niet het lijden zoekt te ontkennen - dit heeft immers geen zin - maar het lijden voor jezelf en eventueel anderen zodanig zinrijk maakt, dat het als lijden zonder meer op de achtergrond komt en een geheel nieuwe inhoud voor je verkrijgt.

Vraag: Wie verdient de voorkeur: een doener, die denkt, of een denker die doet?

Antwoord: In dit geval is het verschil maar gering - het behoeft maar een kleine fractie in tijd te zijn bij een reactie - en geef ik de voorkeur aan de denker, die doet. En wel omdat van de denker die doet, kan worden verondersteld dat hij zijn daden altijd bewust stelt. Van de doener, die denkt, neem ik aan - gezien de formulering, die een verschil impliceert - dat hij eerst over zijn daden denkt, nadat hij deze gesteld heeft. Ik preferer dus iemand, die bewust handelt, boven iemand die zonder bewustzijn handelt om zich eerst later van zijn daden werkelijk bewust te worden. Maar ik geef altijd nog de voorkeur aan de doener boven de denker. Ik geef de voorkeur aan degene, die presteert, zelfs wanneer hij veel fouten maakt, boven degene, die alleen maar nadenkt en hierdoor dus niets feitelijk verandert.

Ik kan het met vele dingen niet eens zijn door de wijze waarop zij geschieden en toch gelijktijdig blij zijn, dat zij geschieden, omdat het nu eenmaal betekent dat er iets gebeurt dan dat er geheel niets zou geschieden. Zoals de actie toemaat bijvoorbeeld. Ik meen dat je zowel voor toemaat als voor blijvend applaus kunt zeggen: het is niet ideaal, wat er geschiedt, maar het is altijd nog veel beter dan dat er geheel niets zou geschieden. De hele geschiedenis van de mensen staat vol met voorbeelden van dien aard, zodat wij, naar ik meen, terecht kunnen stellen: het is beter dat de denker, die dus bewust en overlegd reageert, tot actie komt - maar dan ook direct - dan dat iemand tot actie komt om zich eerst later af te gaan vragen, wat hij eigenlijk gedaan heeft. Dit laatste lijkt mij, dit geef ik toe, wel meer kentekenend voor de historie der mensheid, maar het eerste lijkt mij nu eenmaal preferabel. En ik geloof dat wij bovenal dienen te stellen, dat de daad in het leven een noodzaak is voor elke bereiking, omdat daadloosheid altijd resulteert in een vervreemding van de werkelijkheid en daarmee een vergroot onvermogen tot het reëel beseffen van eigen lot, het beheersen van eigen lot, laat staan het verbeteren van dit lot te bereiken.

Vraag: Mag ik u iets vragen? Een denker, die iets door gedachtenkracht volvoert, is een denker die toch iets doet?

Antwoord: Dat ben ik direct met u eens. Wanneer zijn gedachtenkracht resultaten afwerpt. Want zodra hetgeen er in mij leeft buiten mij een resultaat voortbrengt, doe ik. Maar dit is toch wel iets anders dan mensen, die zich neerzetten en overwegen hoe zij iets met gedachtenkrachten zouden kunnen doen wanneer de omstandigheden zo zouden zijn, dat zij hun gedachtenkrachten zouden kunnen gebruiken. Zo overwegen zij dat zij die kracht dus zullen moeten gaan gebruiken op het ogenblik dat de omstandigheden voor het gebruik eindelijk de goede zijn. Ofschoon zij dit laatste natuurlijk nooit beseffen, omdat zij voortdurend

te zeer in beslag genomen worden door de vraag hoe zij die krachten moeten gebruiken wanneer de omstandigheden gunstig zouden zijn.

Dergelijke mensen zijn er nogal veel. Maar laat mij het heel eenvoudig stellen: Er is een probleem. Nu kan ik zeggen, dat ik de juiste oplossing voor het gehele probleem op het ogenblik niet ken. Maar ik kan er toch op het ogenblik al iets aan doen. Dan is het beter dit weinige te doen dan eerst commissies van onderzoek, raden van ontwerp, commissies van toezicht en uitvoerders aan te gaan stellen voor het ogenblik dat eindelijk de oplossing voor het gehele probleem bekend zal zijn. Degenen die er voor zijn, voortdurend commissies van onderzoek in te stellen, zijn ten aanzien van werkelijke bereikingen meestal alleen maar 'aanstellers'. Een paar woordspelingen die u gratis krijgt, daar ikzelf deze op het ogenblik van een van de mij vergezellende entiteiten heb gekregen.

Vraag: Is het mogelijk door een goede meditatie een lotsverbetering te krijgen?

Antwoord: Wanneer uw meditatie ook goed is, zo verkrijgt u daardoor tóch zeker geen lotsverbetering. Maar u krijgt wel een beter inzicht in uzelf en zo een betere mogelijkheid om op basis van het verkregen inzicht tot een beter werkelijk resultaat in uw leven te komen. Dit kan lotsverbetering omvatten. Toch meen ik, dat wij er goed aan doen ook hier een dikke streep te trekken tussen een in wezen contemplatieve actie alsook meditatie, en de vanuit het Ik in de wereld uitgaande krachten, die dan daad of gedachtekracht mogen heten. Iemand, die voortdurend mediteert, bereikt dus niets. Maar iemand, die door mediteren bereikt, dat hij inziet in welke richting zijn grootste bereikingsmogelijkheden liggen, zal, wanneer hij met het verkregen besef ook iets doet, wel degelijk verder komen. Degene, die mediteert, kan tijdens de meditatie misschien onbewust kracht uitstralen, maar zal dan nooit kunnen bepalen, wat door middel van die kracht tot stand wordt gebracht. Er is dus ook dan geen sprake van een bewuste actie.

En daarmee zijn wij zo langzaamaan wel aan het slotwoord toegekomen.

Wanneer je zo heerlijk zit te praten over lotsveranderingen en lotsverbeteringen, krijg je het gevoel dat de meeste mensen zullen gaan denken: het klinkt alles wel mooi, maar wat moet ik daarmee nu aan? Het is natuurlijk niet leuk steeds weer te moeten overwegen of je zelf je lot veranderd of beïnvloed hebt. Vaak doen de mensen mij in dit opzicht denken aan een meisje, dat eindelijk met heel veel moeite een aanzoek los heeft gekregen om dan later, zowel tegenover zichzelf als tegenover anderen te verklaren: hij was zo smoor van mij, dat ik eigenlijk geen nee kon zeggen. Ik zie dat de meesten hierover niet lachen. Nu ja, het is voor de meesten misschien een tragisch moment, waarop zij zich dit weer moeten herinneren. Maar het ligt dicht bij de waarheid dan u misschien wilt denken.

Wij zien bij de mensen wel vele veranderingen van het lot die tot stand komen door een veranderen van de eigen relatie met die wereld. Soms geschiedt dit bewust, maar in de meeste gevallen komt het voort uit het onbewuste middels een angst- of begeertepatroon. Het jammere is dat de mensen, die zich hiervan later toch wel bewust worden, een sterke neiging vertonen om dat dan maar te vergeten. Zij willen liever dat de verandering door anderen werd veroorzaakt, want dat is volgens hen veel mooier. De eigen verantwoordelijkheid voor hetgeen men zelf in zijn lot verandert, wil men nog wel eens terzijde schuiven. Ik meen, dat dit een grote fout is, zelfs wanneer het aangenaam is anderen de schuld te geven van alle onaangenaamheden. Wanneer je echter zelf voor een lotsverandering oorzakelijk bent geweest en je schuift dit af op een ander, zo kom je tot een geheel verkeerde interpretatie van het heden en de daarin aanwezige mogelijkheden. Je hebt geen begrip voor het feit dat je lot bepaalde eisen stelt en zekere verplichtingen met zich brengt. Wanneer u zelf iets doet of laat, waardoor uw leven wordt veranderd, dan is het altijd tweeledig. Wanneer je bijvoorbeeld iets bereikt door mooie beloften, moet je die beloften ook waarmaken, wanneer je wenst dat je verwachtingen niet beschaamd worden.

Daar dit in het gevoelsleven evenzeer van kracht is als in de meer zakelijke sfeer, zult u zich ook moeten realiseren dat u, wanneer u eenmaal een medemens ertoe hebt gebracht u als een

ideaal te zien, u ook verplicht zult zijn u verder als dit ideaal te gedragen. Wanneer wij trachten ons lot te verbeteren, zo dringen wij de wereld door de verandering in en aan onszelve mede een verandering op, een andere reactie op ons wezen, een andere waardering voor onze persoonlijkheid en prestaties. Wij zullen daaraan dan ook moeten beantwoorden. Lotsverbetering is niet iets wat je even in een enkele keer tot stand kunt brengen, om daarna zonder meer tot de oude orde van de dag terug te keren. Wanneer je je lot dus werkelijk en blijvend wenst te verbeteren, moet je eerst weten wat je bent. Zonder dit kun je geen werkelijke en blijvende verandering in jezelf tot stand brengen. Bij onvolledige zelfkennis kun je natuurlijk je toch nog wel vergissen, maar het is beter te trachten jezelf te kennen dan geheel niets te doen. Je moet beseffen dat de verandering die je aanbrengt, niet slechts voor een enkel ogenblik werkzaam is, maar een zekere permanentie bezit.

De neiging bij lotsveranderingen te denken dat je het met een enkele poging wel kunt halen, komt voor, maar is verkeerd. Ik heb nog nooit iemand gevonden, die meent dat wanneer hij maar één keer zijn brief heeft gefrankeerd, de PTT zijn verdere correspondentie wel gratis zal blijven versturen. Maar wanneer het gaat om het lot, schijnt menigeen die illusie wel te kennen. Men schijnt te veronderstellen dat, zo men zich maar een enkele keer werkelijk heeft ingespannen, men daarvoor op een blijvende vergoeding recht heeft. Maar permanentie bestaat in dit verband niet. Wat ik ben, is de wereld voor mij. Daarom is alle lotsverandering een continue kwestie. Heb ik een bepaald doel eenmaal werkelijk bereikt, dan ben ik daardoor ook zelf blijvend veranderd. Tot het doel geheel bereikt is, zal ik in mijn streven en werken in en vanuit mijzelf moeten volharden. De wereld blijft voor ons zichzelf in feite ongeveer gelijk. Wij menen vaak dat het ons in die wereld steeds slechter gaat, zonder dat wij daaraan schuld hebben. Is het laatste juist, dan blijkt al snel dat niet de wereld, maar onze eisen aan die wereld veranderden, echter zonder dat wij ons enige moeite getroostten onze pretenties ook waar te maken.

Besef voor dit alles kan ook geestelijk tot veel grotere activiteit voeren. Vele mensen denken over de geest als een prettig iets, omdat je na de dood opwaarts kunt wiken en voortleven. Basta. Zij vergeten daarbij dat de geest net zo goed als het lichaam bepaalde behoeften heeft. U kunt een tijdlang zonder eten en drinken, maar wanneer het te lang duurt, verkommert u. De geest staat er net zo voor: de geest heeft voortdurende actie nodig. Zij voedt zich met belevingen, met contacten met de wereld. Wanneer zij deze contacten niet krijgt, wanneer u zich isoleert van de wereld, zal de geest in feite zwakker worden, minder beheersing vertonen. De mens zal dan geestelijk ook veel minder in staat zijn zijn relaties met werelden en sferen te ervaren en zich daarin te handhaven. De geest wordt in haar mogelijkheden en waarden dan steeds meer bepaald door sterkere persoonlijkheden. Om dit te voorkomen heeft de geest behoefte aan: ervaring, strijd - dus een voortdurende poging te beseffen, te begrijpen, zich te ontwikkelen. Zij heeft daarnaast een zeer grote behoefte aan een ervaringsregistratie. Dat wil zeggen dat zij de wereld ziet en voor zichzelf registreert wat zij betekent. Ook wanneer de registratie zelf niet geheel juist zou zijn - wat niet zo belangrijk is - blijft de noodzaak bestaan.

De geest voedt zich met dit alles en blijft hierdoor voortdurend in beweging. Zij moet zich voortdurend heroriënteren. Deze voortdurende heroriëntatie brengt haar enerzijds tot een steeds weer definiëren van zichzelf, anderzijds tot een veel beter begrip voor de werkelijkheid waarin zij leeft. Wanneer u op aarde uitvluchten gebruikt zal de geest dit zeer waarschijnlijk ook doen. Want ook de geest pleegt zich op te houden met rationalisaties. Naarmate u echter meer zoekt naar en werkt met de feiten en minder voor uzelf tracht weg te praten, zal ook geestelijk een steeds juistere confrontatie met de werkelijkheid bereikt worden.

Vergeet niet dat de geest zeer sterk reageert op alles wat haar vanuit de stof bereikt. De houding, die zij vanuit de stof voortdurend inneemt, zal zij ook in haar eigen werelden handhaven. Zij zal zich dus in de sferen en werelden van de geest eveneens meer op de werkelijkheid baseren en haar ware Ik daarin beter tot uitdrukking kunnen brengen. Daarom is lotsbeheersing en verbetering niet alleen voor het bestaan op aarde van belang. Bedenk dat de geest, die in de sferen leeft zonder banden met de materie, in feite bestaat in een wereld, waar geen correctie van eigen denken of besef van buitenaf meer mogelijk is dan door

harmonie, zodat een bewustzijnsuitbreiding alleen op basis van reeds in het Ik aanwezige waarden kan geschieden. Een geest die tijdens haar aardse periode heeft geleerd feiten te aanvaarden, zal in haar geestelijk bestaan in veel mindere mate eigen visie opleggen aan alle invloeden en werkingen die haar bereiken. Zij komt dus tot een concreter contact met anderen in haar sfeer en bereikt zo een snellere uitbreiding van besef en belevingen. De geest kan dus, juist door de poging tot lotsbeheersing en verandering op aarde - die gebaseerd is op een stoffelijke werkelijkheid en niet op dagdromen - komen tot een veel ruimer concept van de kosmos en zal voor zich een veel beter evenwicht kunnen bereiken.

En dit alles is niet alleen van belang voor later. U kunt immers aannemen dat tijdens het stoffelijke bestaan ook de geest in de materie actief is, zo tussen de 16 en 20 uren per dag. Er blijft haar een periode van rond 4 uren aardse tijd, waarin zij zuiver geestelijke contacten kan beleven en erkennen. Tijdens uw vragen spraken wij reeds over karma. Het voorgaande betekent dus dat de geest in deze tijd haar eigen aard beter leert kennen en eigen instelling en harmonie beter kan wijzigen ten aanzien van geestelijke werelden en krachten. Dit impliceert dat de kleine periode per dag, waarin de geest zelfstandig in haar eigen wereld alleen actief is, reeds een verandering van karma, van geestelijke basiswaarden, tot stand kan brengen. Dit betekent een vergroting van harmonische waarden en mogelijkheden, zowel in de stof als in de geest. Beschouw dus lotsverbetering niet als iets, wat alleen maar op aarde van belang kan zijn.

Ik heb dit punt opzettelijk niet aangesneden in mijn inleiding, omdat wij dan uw belangstelling zouden voeren naar punten, die niet meer met het begrip lotsverbetering in verband zouden staan. Nu beseft u hopelijk dat zowel de overdracht van stoffelijk beleven naar de geest, als de overdracht van geestelijke waarden naar de stof voor u van een voortdurend groeiend belang kan zijn. Mede hierom lijkt mij een streven naar lotsverbetering en beheersing ook voor de meest vergeestelijkte mens de moeite waard. Indien u meent dat u met dit alles weinig nieuws gehoord hebt, zou ik u de raad willen geven even terug te keren tot de werkelijkheid. Misschien valt het u dan tegen dat u toch minder begrepen hebt dan u dacht, maar aan de andere kant begrijpt u dan misschien beter wat gezegd werd. En dat is belangrijk. Want al deze woorden zijn zinloos, tenzij u er zelf iets mee doet.

Goedenavond,
d.d. 2 januari 1970